

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК
УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ
ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р

м. Київ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МЕДИЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця
ІНСТИТУТ ОЦІНКИ ВІДПОВІДНОСТІ, ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ГІГІЄНІЧНІ ПРОБЛЕМИ
СФЕРИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ
(ЗБІРКА МАТЕРІАЛІВ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ)

25 березня 2026 р.

за загальною редакцією
член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука

м. Київ

2026

УДК _613+574]:061.3

Головний редактор: Омельчук С.Т. член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор

Заступник головного редактора: Гринзовський А.М. д.мед.н., професор, Вавріневич О.П. д.мед.н., професорка.

Технічний редактор: доцент кафедри гігієни та екології НМУ імені О.О. Богомольця к. мед. н., доцент Кондратюк М.В.

Редакційна колегія:

БАРДОВ В.Г. – член-кор. НАМН України, д.мед.н., професор;

ГАРКАВИЙ С.І. – д.мед.н., професор;

ГРУЗЄВА Т.С. – д.мед.н., професорка;

ПЕТРУСЕВИЧ Т.В. – к.мед.н., доцентка;

КОРШУН М.М. – д.мед.н., професорка;

ШИРОБОКОВ В.П. – академік НАН та НАМН України, д.мед.н., професор;

ЯВОРОВСЬКИЙ О.П. – академік НАМН України, д.мед.н., професор.

Матеріали науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) / за загальною редакцією член-кор. НАМН України, професора С.Т. Омельчука. – К., 2026. – 337 с.

У матеріалах науково-практичної конференції з міжнародною участю «Екологічні та гігієнічні проблеми сфери життєдіяльності людини» (Київ, 25 березня 2026 р.) висвітлено актуальні питання гігієни, екології та громадського здоров'я: хімічну й біологічну безпеку, якість повітря, води та харчових продуктів, вплив шуму, мікропластику, пестицидів і воєнних чинників на здоров'я населення. Основний акцент зосереджено на міждисциплінарному підході до оцінки ризиків, профілактики захворювань, розвитку кадрового потенціалу, гармонізації національних практик із європейськими стратегіями та післявоєнного відновлення України.

УДК _613+574]:061.3

Електронна версія збірника містить додаткові публікації, що з технічних причин не увійшли до друкованого примірника.

У разі повного або часткового використання матеріалів збірника посилання обов'язкове.

© НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ
імені О.О. Богомольця

Удосконалення систем моніторингу пестицидів у водних об'єктах потребує посилення просторово-часового охоплення відбору проб, інтеграції гідрологічних та агрометеорологічних даних, а також формування єдиної міжвідомчої інформаційної платформи для оцінки ризиків і прийняття превентивних управлінських рішень.

ГІГІЄНИЧНІ ПРІОРИТЕТИ МОДЕРНІЗАЦІЇ МЕТОДОЛОГІЇ ОЦІНКИ НЕБЕЗПЕКИ БІОФУНГІЦИДІВ В УКРАЇНІ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Пригунова¹ В.В., Вавріневич² О.П.

¹ДП «Науковий центр превентивної токсикології, харчової та хімічної безпеки імені академіка Л.І. Медведя МОЗ України»,

²Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Інтенсифікація екологічно орієнтованого землеробства в Україні зумовлює домінування мікробіологічних засобів захисту рослин у структурі аграрного ринку. Проте сучасний етап адаптації вітчизняного законодавства до вимог ЄС виявив суттєвий дефіцит специфічних гігієнічних регламентів: живі біологічні агенти досі оцінюються за алгоритмами, розробленими для інертних хімічних сполук. Враховуючи складний біологічний профіль штамів-продуцентів, їх здатність до самовідтворення, персистенції та синтезу вторинних метаболітів, використання застарілих методологій створює ризики для громадського здоров'я. Таким чином, критично необхідним є впровадження ризик-орієнтованих підходів, адаптованих до вимог Європейського агентства з безпеки харчових продуктів (EFSA), що дозволить усунути методичні бар'єри на шляху євроінтеграції.

Мета дослідження. Здійснити порівняльний аналіз вимог та методологій оцінки небезпеки біопрепаратів фунгіцидної дії у контексті національного законодавства України та стандартів ЄС для наукового обґрунтування шляхів удосконалення регуляторної бази.

Матеріали та методи. Дослідження базується на системному аналізі Регламенту (ЄС) № 1107/2009, Керівництва Європейської Комісії (SANCO/2020/12258 Rev 1 від 21.03.2024) та Закону України «Про пестициди та агрохімікати». Застосовано методи системного порівняльно-правового аналізу та аналізу реєстраційних досьє (токсикологічні властивості, метаболічний профіль, залишкові кількості метаболітів біофунгіцидів).

Результати досліджень. У ході проведеного аналізу встановлено, що європейська модель оцінки біопрепаратів зазнала суттєвої трансформації з прийняттям Керівництва SANCO у 2024 році, яке висуває жорсткі вимоги до ідентифікації метаболітів мікроорганізмів. В Україні ж процедура залишається методично наближеною до «хімічної моделі».

Порівняння виявило наступні принципові розбіжності між вітчизняними та європейськими вимогами:

– Об’єкт та методи ідентифікації: В Україні експертиза зосереджена на препаративній формі як суміші компонентів, використовуючи переважно фенотипові та біохімічні методи. Натомість стандарти ЄС вимагають оцінки конкретного штаму-продуцента з детальним описом його генетичного профілю за допомогою цілісногеномного секвенування (WGS).

– Метаболічний профіль: Вітчизняна база не передбачає окремої регламентації метаболітів. Європейське законодавство впроваджує обов’язковий скринінг «метаболітів занепокоєння».

– Гігієнічна та екотоксикологічна оцінка: Українська модель спирається на показники гострої токсичності (ЛД₅₀, ЛК₅₀) та стандартні тести на нецільових об’єктах. Європейський підхід зміщує акцент на аналіз патогенності, інфекційності, персистенції та глибинного впливу на біоту.

Аналіз етапів процедури визначення небезпеки біопрепаратів показав, що в Україні відсутня методологія контролю за живою культурою на етапі споживання продукції. Натомість Керівництво SANCO (2024) детально регламентує умови, за яких метаболіти мікроорганізму можуть вважатися небезпечними залишками. Відсутність гармонізації у цьому питанні призводить

до методичних розбіжностей у визначенні строків очікування до збору врожаю та безпечного виходу працівників на поля.

Висновки. Виявлено відмінності між національною системою та стандартами ЄС щодо ідентифікації штамів і контролю їхнього метаболічного профілю, що потребує впровадження WGS-аналізу у вітчизняну практику, а також науково обґрунтовано необхідність імплементації положень Керівництва SANCO/2020/12258 (2024) до нормативних актів МОЗ України для забезпечення адекватної оцінки імунотоксичності біопрепаратів.

ОЦІНКА СТАНУ СУЧАСНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ СИТУАЦІЇ В М. КИЄВІ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ЇЇ ПОКРАЩЕННЯ

Пророк¹ О.М., Галієнко² Л.І.

¹ФОП «Спеціалізована медична практика»,

²Національний медичний університет імені О.О. Богомольця

Актуальність. Охорона довкілля, раціональне використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки життєдіяльності населення, у т. ч. в умовах урбанізації, є невід'ємною передумовою сталого економічного та соціального розвитку. За даними ВООЗ у світі щороку помирає 7 млн осіб від захворювань, пов'язаних із забрудненням атмосферного повітря, зокрема, викидами автотранспорту. Останні містять близько 200 компонентів забруднюючих речовин і мають токсичний, мутагенний, наркотичний та інший вплив на здоров'я. Зокрема, вплив діоксиду азоту на людину призводить до розвитку гострих, а при тривалій дії - до хронічних захворювань органів дихання та виникнення приступів задухи у хворих на бронхіальну астму. Завислі речовини, найбільш небезпечними з яких є мікрочастки розміром до 2,5 мкм, мають здатність проникати через легеневі мембрани і вносити токсичні речовини безпосередньо в кровоносну систему, що підвищує ризик розвитку ХСК, хронічних обструктивних захворювань легень і раку легень та інших захворювань.